

DOSSIER JURISPRUDENTIE TRANSPORT

'One Henry Hudson', vervoer onder cognossement, recht op aflevering, zekerheidstelling
Rechtbank Rotterdam, 23 september 2022
S&S 2023/10

Niet vrijgeven zonder origineel cognossement

In deze zaak gaat het om vervoer over zee onder naamcognossement door Cosco van een container met glasroving (een versterkingsvezel) van de Verenigde Arabische Emiraten naar Rotterdam. Op het cognossement is Gulf als afzender vermeld en Romar-Voss als geadresseerde. De lading wordt tegen afgifte van een cognossement aan de verzendexpediteur van Gulf in ontvangst genomen door Cosco. De koper Romar-Voss betaalt de koopprijs, maar ontvangt niet het originele cognossement. Na aankomst van het schip en de lossing van de container kan zij het cognossement dan ook niet presenteren. De verzendexpediteur of een andere partij in de logistieke keten heeft kennelijk een geschil met Gulf en houdt het cognossement onder zich. De kosten voor containerhuur en het overstaan van de container op de terminal (ook wel *demurrage* en *detention* genoemd) lopen intussen verder op. De koper van de lading Romar-Voss dagvaardt Cosco daartoe in kort geding voor de Rechtbank Rotterdam en vordert daarop afgifte van de lading van Cosco.

Beslissing

De rechter moet eerst de vraag beantwoorden wie recht op aflevering onder het cognossement heeft. Daarbij overweegt de rechter dat, omdat de loshaven in Nederland is gelegen, de vraag wie drager is van de uit het cognossement voortvloeiende rechten en verplichtingen jegens de zeevervoerder beoordeeld moet worden naar Nederlands recht.

In dit geval is dus een naamcognossement afgegeven. Bij een dergelijk cognossement op naam heeft in beginsel alleen de geadresseerde op wiens naam het cognossement is gesteld recht op aflevering tegen presentatie van het originele cognossement. De gedachte hierachter is – onder meer – dat de zeevervoerder geen onderzoek hoeft te verrichten naar degene aan wie zij moet afleveren. De zeevervoerder mag op het cognossement vertrouwen. Het cognossement belichaamt aldus het exclusieve recht op aflevering en de zeevervoerder kan volstaan met het afleveren aan degene op wiens naam het cognossement is gesteld.

De rechter overweegt dat op grond van het cognossementsrecht de zeevervoerder niet hoeft af te leveren aan een partij die geen cognossement kan presenteren. Daarbij betreft de rechter dat het cognossement naar zijn aard nu

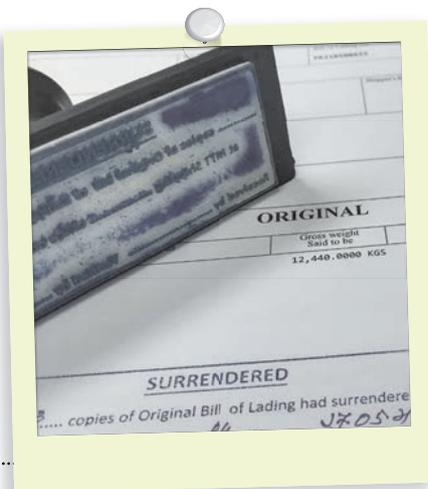
juist bedoeld is om de zeevervoerder te behouden voor een onderzoek naar de achterliggende verhoudingen in de keten van het vervoer. Een zeevervoerder staat slechts in een rechtsverhouding met de afzender en pas na het presenteren van het originele cognossement treedt de recht- en regelmatig houder van het cognossement toe tot de overeenkomst. Daarom hoeft Cosco ook niet te onderzoeken of de eigendom van de partij glasroving door de betaling van de koopprijs op Romar-Voss is overgegaan en evenmin of de logistieke dienstverlener zich jegens de afzender op een recht van retentie kan beroepen. De rechter overweegt eveneens dat niet kan worden uitgesloten dat er een andere partij rechthebbende op de lading is. De conclusie van de rechter is dan ook – in lijn met het geldende recht – dat Cosco niet zonder gegronde redenen weigert de container af te geven.

Tegelijkertijd staat de container in Rotterdam en lopen de kosten verder op. De rechter wenst dit ook op te lossen. De rechter komt tot een afweging van de belangen over en weer en beslist dat, nadat er door Romar-Voss zekerheid wordt gesteld door middel van een *letter of indemnity* (een overeenkomst tot vrijwaring) en een garantie van een eerste klas Nederlandse bank tegen 150 procent van de waarde van de lading, Cosco de lading aan Romar-Voss dient vrij te geven. Bovendien beslist de rechter dat Romar-Voss ook de kosten van de containerhuur en het overstaan van de container aan Romar-Voss dient vrij te geven.

Commentaar

In het cognossementsvervoer geldt dat het cognossement een drietal functies vervult:

- het bewijs van de door de zeevervoerder ontvangen lading (vgl. artikel 8:399 BW),
- het bewijs van de voorwaarden van de vervoerovereenkomst zoals deze volgen uit het cognossement,
- het belichaamt het exclusieve recht op aflevering van de lading door de zeevervoerder aan de recht- en regelmatig cognossementshouder (vgl. artikel 8:441 BW).

Volgens het Nederlandse recht is de cognossementshouder verplicht om, voordat hij de zaken heeft ontvangen, het cognossement van kwijting te voorzien en aan de zeevervoerder af te geven (zie artikel 8:481 lid 1 BW). Dit alles maakt het cognossement tot een waardepapier: met het cognossement houdt de (recht- en regelmatig) cognossementhouder grip op de lading.

De risico's van uitlevering zonder presentatie van het cognossement zijn voor de zeevervoerder aanzienlijk. Een andere partij kan aankloppen met het cognossement in de hand en om afgifte van de lading vragen en het kan dan zo zijn dat de zeevervoerder in dat geval een totaalverlies van de lading aan die cognossementhouder moet vergoeden. Het is daarom dat zeevervoerders ook strikt de hand houden aan het principe dat presentatie van het cognossement noodzakelijk is voor vrijstelling van de lading.

Toch komt het natuurlijk voor dat cognossementen in het ongereede geraken of verloren gaan. Voor die gevallen heeft de International Group of P&I Clubs standaardformulieren ontwikkeld die zeevervoerders kunnen gebruiken om hun risico zoveel mogelijk af te dekken: een *letter of indemnity* en een garantie. In de praktijk kan een zeevervoerder dan van degene die de lading komt ophalen zonder het cognossement te presenteren (artikel 8:481 BW), een dergelijke *letter of indemnity* en garantie vragen alvorens de lading af te geven. Komt later alsnog de 'echte' cognossementhouder opdagen, dan doet de vervoerder een beroep op de *letter of indemnity* of garantie en betaalt hij het uit hoofde van de garantie of *letter of indemnity* ontvangen bedrag door aan die cognossementhouder.

Er zijn allerlei initiatieven ontplooid om tot het 'elektronisch cognossement' te komen. Zo heeft recent de internetconsultatie van 'Wetsontwerp elektronisch vervoerbestand' plaatsgevonden. Dit wetsvoorstel beoogt een regeling te geven voor elektronische vrachtbrieven en cognossementen. Met het elektronische cognossement zouden de problemen van het zoekraken van originele cognossementen opgelost zijn, maar het blijkt nog niet zo makkelijk om tot een sluitende regelgeving en een algemeen aanvaard systeem te komen. Tot die tijd blijft het zaak om zorgvuldig met cognossementen om te gaan en ervoor te zorgen dat het cognossement ook daadwerkelijk ontvangen wordt bij betaling.

De hier besproken jurisprudentie is afkomstig uit S&S (Aflevering 1, 2023), Kluwer B.V., Postbus 23 (7400 GA) Deventer en rechtspraak.nl.

Mr. V.R. (Vincent) Pool
 De auteur is partner bij Van Traa Advocaten te Rotterdam.